

onderhouden van zijn verbindingen afhankelijk van de welwillendheid van andere mogendheden. Het streed in Indië hoofdzakelijk met wapens die het van de Britten en Canadezen had kunnen overnemen – een eigen wapenindustrie van enige omvang bezat het niet. Bovendien leek voor zijn economische wederopbouw de Amerikaanse Marshall-hulp waarop in juni '47 het uitzicht was geopend, onontbeerlijk en vergde de bescherming van zijn positie in West-Europa een nauw samengaan met de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Canada. Anders gezegd: de prijs die Nederland zou moeten betalen als het tot het bittere einde toe een eigen weg bleef volgen, was te hoog.

Men mag aan dit alles niet de conclusie verbinden dat het de internationale constellatie is geweest die tot Nederlands nederlaag heeft geleid. Zij heeft die nederlaag *bevorderd* maar van primair belang is het feit geweest dat Nederland *in Indië* niet in staat bleek, de Republiek als politieke en militaire kracht uit te schakelen. Vandaar dat het ons geboden lijkt, nu eerst dieper in te gaan op Nederlands tegenstander die als overwinnaar uit de grote worsteling te voorschijn trad.

De Republiek

Toen het conflict met de Republiek eind '45 begon, was Nederland weer een geordende staat; zijn parlementaire democratie was bijna een eeuw oud, het kabinet steunde op in de historie gewortelde partijen die een meerderheid bezaten in de spoedig weer op grondslag van het algemeen kiesrecht gekozen volksvertegenwoordiging, zijn staatsbestel was nagenoeg vrij van corruptie, de wetten werden door de overgrote meerderheid van de burgerij nageleefd en zijn strijdkrachten, die één geheel vormden, gehoorzaamden de regering.

Een in die zin geordende staat was de Republiek Indonesië eind '45 niet en vier jaar later, toen het conflict met Nederland eindigde, evenmin.

Van meet af aan was in Indië sprake van verdeeldheid tussen volksgroepen. Het ideaal van een onafhankelijk Indonesië werd door groepen die tot de minderheden in de archipel behoorden, afgewezen. Dat gold voor velen van de Chinezen die van het Nederlandse gouvernement een mate van bescherming hadden gekregen waarop zij ten aanzien van een Indonesisch gouvernement niet durfden vertrouwen; dat gold voor de Indische Nederlanders die zich vanuit hun minderheidspositie steeds aan